Q-view

Tweede kwartaalbericht - 2026

Verhoging van de arbeidsproductiviteit op meerdere manieren

Het is de afgelopen maanden met enige regelmaat in het nieuws: de arbeidsproductiviteit[1] in Nederland stagneert, we blijven achter bij andere landen. De cijfers laten dit zien. Een vergelijking van de laatste tien jaar, als we 2014 op 100 zetten (index) [2]:

Land	2024
Polen	±140
Zuid-Korea	±133
Verenigde Staten	±118
Denemarken	±116
Zweden	±113
Duitsland	±109
Nederland	±106
Frankrijk	±105
België	±104
Italië	±102

Ondanks deze cijfers behoort ons land nog steeds tot de landen met een hoge arbeidsproductiviteit, maar we verliezen wel terrein. Waardoor dat komt, is dan een legitieme vraag. Laten we zeggen dat de geleerden hierover uiteenlopende ideeën hebben. Een paar daarvan noemen we hier: veel deeltijdwerk, groei van laagproductieve sectoren (zoals de zorg en de horeca), achterblijvende investeringen in digitalisering en automatisering, een relatief lage groei van innovatie en R&D en een beperkte groei van de kapitaalintensieve industrie.

Zijn er binnen Nederland nog verschillen? Jazeker. De hoogste arbeidsproductiviteit kent Noord-Holland, gevolgd door Utrecht, Noord-Brabant en Zuid-Holland. Onder het gemiddelde scoort onder andere de provincie Gelderland.

Als we naar arbeidsproductiviteit kijken, wordt als maatstaf meestal de toegevoegde waarde per gewerkt uur genomen. Bij RCT Gelderland voeren wij in het kader van EDIH-assessments uit bij bedrijven. Daarbij nemen we als maatstaf de omzet gedeeld door het aantal medewerkers. Voor maakbedrijven houden we een omzet van ongeveer € 200.000 per medewerker als redelijke norm aan. Daarboven produceert een bedrijf heel efficiënt; daaronder is er ruimte voor verbetering. En wat die verbetering dan doorgaans inhoudt? Automatisering en robotisering.

Toch is dat niet het hele verhaal. Zo is de arbeidsproductiviteit in de provincie Groningen sterk gedaald. Na 2014 daalde deze gemiddeld met 16% per jaar. Waarom? We stopten met de gaswinning en het winnen van een delfstof als gas betekent dat met relatief weinig mensen een uitzonderlijk hoge toegevoegde waarde kan worden gerealiseerd. Dit kleurt de cijfers, maar zegt over de ontwikkeling van de rest van de economie niet zoveel.

Bovendien is automatisering niet het hele antwoord. Lean- en QRM-trajecten dragen eveneens bij aan meer produceren met hetzelfde aantal mensen, waardoor de arbeidsproductiviteit toeneemt.

Gelderland scoort onder het gemiddelde, terwijl de provincie relatief veel maakbedrijven telt, juist een sector waar vergroting van de arbeidsproductiviteit veel effect kan sorteren. Nu kennen we de Groeiversneller, waarbij mkb-maakbedrijven een voucher voor digitalisering kunnen aanvragen. Hierbij gaat het echter alleen om het inkopen van kennis. Zou het niet verstandig zijn om die regeling wat uit te breiden, zodat ook de implementatie eronder valt en uren die het bedrijf zelf investeert als cofinanciering kunnen gelden? Op voorwaarde natuurlijk dat de voucher wordt ingezet om de arbeidsproductiviteit van het bedrijf te verhogen.

In de drie cases die wij in deze Q-View beschrijven, kijken we daarom wat breder naar het verhogen van de arbeidsproductiviteit dan alleen naar automatisering.

[1] Op 7 oktober 2026 blijkt uit een publicatie van het CBS dat de arbeidsproductiviteit in 2025 0,7% is gestegen ten opzichte van 2024. Een kleine toename dus en misschien het begin van stijgende arbeidsproductiviteit.
[2] Het gaat hier dus om cijfers per land, waarbij per land de toename van de arbeidsproductiviteit over tien jaar in beeld wordt gebracht.

Meer produceren met minder mensen dankzij robotisering en continu verbeteren

Lees het artikel

Automatisering verhoogt productiviteit én verantwoordelijkheid bij medewerkers

Lees het artikel

Het verhogen van de arbeidsproductiviteit in de keten

Lees het artikel

Feiten en cijfers

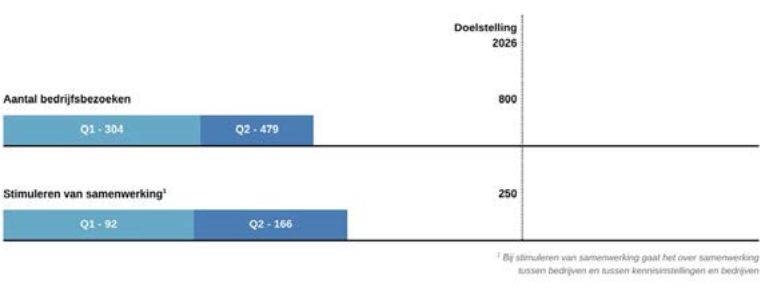

RCT Gelderland
stimuleert innovatie

Bij RCT Gelderland werken zes innovatiemakelaars die makelen en schakelen tussen bedrijven en tussen bedrijven en kennisinstellingen. Daarnaast loodsen zij bedrijven naar initiatieven die hen verder helpen. Zij werken altijd vanuit de vraag van de individuele ondernemer, hebben een breed netwerk in de maakindustrie en de IT, zijn flexibel en benaderbaar.

Contact